

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

E-PORADNIK POWIATU ŁĘCZYŃSKIEGO

WYDANIE IV

pomocprawna.oic.lublin.pl
powiatleczyński.pl
www.oic.lublin.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

PORADNIK PRZYGOTOWANY W RAMACH ZADANIA PUBLICZNEGO REALIZOWANEGO W FORMIE POWIERZENIA
ZADANIA PRZEZ ZARZĄD POWIATU ŁĘCZYŃSKIEGO

Wydawca:

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”
z siedzibą w Lublinie,
ul. Gospodarcza 26
20-213 Lublin
e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl
www.oic.lublin.pl

Publikacja bezpłatna.

E-Poradnik przygotowany w ramach umowy zawartej z POWIATEM ŁĘCZYŃSKIM z dnia 11.12.2018r.
POD TYTUŁEM " Prowadzenie Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Powiecie Łęczyńskim w 2019 roku".

Realizatorzy Projektu:

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w

Lublinie

ul. Gospodarcza 26, 20-213 Lublin

www.oic.lublin.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Praca zbiorowa

Autor

Piotr Kaniowski – Radca Prawny

Lublin, grudzień 2019

Spis treści

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, edukacja prawna	3
2. Praca podczas zwolnienia lekarskiego.....	5
3. Odszkodowanie za zniszczony samochód przez ubytki w drodze	7
4. Odszkodowanie z tytułu poniesionych kosztów leczenia z ubezpieczenia komunikacyjnego OC sprawcy.....	9

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, edukacja prawna

Nieodpłatna pomoc prawna i edukacja prawna świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Miejsca świadczenia pomocy:

Dzień tygodnia	Godziny	Miejsce
Poniedziałek	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Wtorek	12:00-16:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Środa	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Czwartek	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Piątek	09:00-13:00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.

Zapisy na wizyty:

Termin wizyty ustalany jest telefonicznie pod nr **(81) 531 52 81**

Na jaką pomoc możemy liczyć?

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- ✓ poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym
- ✓ oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym
- ✓ w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym,
- ✓ wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego,
- ✓ przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym,
- ✓ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań,
- ✓ nieodpłatną mediację (świadczona od roku 2020).

Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych:

- ✓ z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Kto może skorzystać?

Z porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na odpłatne porady i która złoży stosowne oświadczenie.

Inne informacje

Porady co do zasady udzielane są podczas osobistej wizyty w punkcie porad. Osobom, które ze względu na niepełnosprawność ruchową nie są w stanie przybyć do punktu lub osobom doświadczającym trudności

w komunikowaniu się – po uprzednim zgłoszeniu ww. faktu pod wskazany nr telefonu oraz złożeniu ww. oświadczenia wraz ze wskazaniem okoliczności uzasadniających udzielenie porady poza punktem – może zostać udzielona porada za pomocą środków porozumiewania się na odległość w umówionym terminie.

Edukacja prawna

Edukacja prawna jest procesem ustawicznym, prowadzonym wobec obywateli w każdym wieku. Edukacja młodzieży szkolnej obejmuje wiedzę na temat podstawowych praw oraz obowiązków, funkcjonowania profilaktyki i zwalczania przestępstw a także funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ma ona na celu zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu oraz uwrażliwieniu na potrzebę zachowania porządku prawnego.

Szczególną wartość w edukacji prawnej mają metody aktywizujące oraz zajęcia praktyczne poruszające zagadnienia prawne. Pozwalają one uczniom skonfrontować ich dotychczasowe doświadczenie i poglądy z uniwersalnymi wartościami oraz literą prawa. To wyposaża ich w wiedzę i kształtuje umiejętność rozwiązywania problemów.

2. Praca podczas zwolnienia lekarskiego

Zwolnienie lekarskie to dla pracownika okres powrotu do pełnej sprawności i zdrowia. Według obowiązujących przepisów nie jest to czas na dodatkowy zarobek, zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i na podstawie umowy o dzieło czy zlecenia. Na zwolnieniu lekarskim nie można wykonywać żadnej pracy zarobkowej. W czasie zwolnienia lekarskiego pracownik jest czasowo zwolniony z obowiązku świadczenia pracy i wykonywania innych czynności mających związek z pracą.

Praca w czasie choroby a utrata prawa do zasiłku

Osoba świadcząca pracę zarobkową podczas zwolnienia lekarskiego traci prawo do zasiłku chorobowego. Zgodnie z ustawą o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczony pracownik wykonujący w okresie niezdolności do pracy, pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Pracą zarobkową w rozumieniu tego przepisu jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizmu pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim. Za pracę zarobkową można uznać również nie tylko fizyczne zarabianie pieniędzy, ale także i zawieranie umów, podpisywanie dokumentów czy nieodpłatną pracę np. dla rodziny.

Pracownik, wobec którego lekarz orzekł niezdolność do pracy, nie może być przez pracodawcę zobowiązany do świadczenia pracy, nawet wówczas, gdyby faktycznie powierzone mu zadania nie kolidowały z przyczyną niezdolności. Polecenie wykonywania pracy podczas przebywania na zwolnieniu lekarskim jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i stanowi przejaw korzystania przez pracodawcę ze swojego prawa sprzecznie z jego przeznaczeniem. Pracodawca nie może twierdzić, że zlecone pracownikowi do wykonania czynności nie kolidują z orzeczoną przez lekarza rodzajem niezdolności do pracy. Dopuszczenie do pracy pracownika niezdolnego do jej wykonywania może być uznane za wykroczenie, a w skrajnych przypadkach nawet za przestępstwo przeciwko prawom pracowniczym.

Potwierdzeniem takiego stanowiska są także przepisy ubezpieczeniowe. Sąd Apelacyjny w Katowicach w swoim wyroku stwierdził, że adnotacja na zwolnieniu lekarskim o treści: „pacjent może chodzić” nie usprawiedliwia wykonywania pracy przez pracownika, którego taka adnotacja dotyczy. Taki zapis upoważnia go jedynie do wykonywania zwykłych czynności życia codziennego, np. poruszanie się po mieszkaniu, udanie się na zabieg czy kontrolę lekarską.

Kiedy praca w czasie choroby uzasadnia dyscyplinarne rozwiązanie stosunku pracy

Pracodawca może rozwiązać stosunek pracy z winy pracownika bez wypowiedzenia m.in. w razie ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych. Jednym z takich podstawowych obowiązków jest dbanie o dobro zakładu pracy. W wyroku z dnia 16 listopada 2000 roku Sąd Najwyższy wskazał, że „podjęcie przez pracownika niezdolnego do pracy wskutek choroby czynności zarobkowych sprzecznych ze wskazaniami lekarskimi nie jest wykonywaniem obowiązku

troski o dobro zakładu pracy”. Zdaniem Sądu, obowiązkiem pracownika jest bowiem takie korzystanie ze zwolnienia lekarskiego, które umożliwi mu jak najszybszy powrót do zdrowia, a co za tym idzie – powrót do pracy. Takie postępowanie jest zgodne z dobrem zakładu pracy. Jeżeli zatem pracownik postępuje wbrew zaleceniom lekarskim i w czasie zwolnienia np. wykonuje czynności związane ze swoją działalnością gospodarczą lub inne prace, które mogą negatywnie wpłynąć na jego stan zdrowia, np. wymagające znacznego wysiłku fizycznego, to należy uznać, że narusza on swoje podstawowe obowiązki pracownicze, takie jak dbałość o dobro zakładu pracy czy lojalność wobec pracodawcy.

Naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych to podstawa do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, pod warunkiem, że można je zakwalifikować jako ciężkie.

Zatem ustalenie przez pracodawcę, że pracownik wykorzystuje zwolnienie lekarskie w sposób niezgodny z jego przeznaczeniem, może być uznane za naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, a tym samym stanowić podstawę dyscyplinarnego zwolnienia pracownika. Wykonywanie pracy w innej firmie w czasie zwolnienia lekarskiego jest bowiem wykorzystywaniem zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego przeznaczeniem.

Kiedy praca w czasie choroby nie stanowi podstawy do zwolnienia dyscyplinarnego

Wykonywanie pracy w czasie zwolnienia lekarskiego nie zawsze oznacza ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, stanowiące podstawę rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Nie każda bowiem praca uniemożliwia lub opóźnia odzyskanie sił. Zależy to od rodzaju schorzenia, ilości wykonywanej pracy, jej rodzaju czy warunków, w jakich jest wykonywana. Dlatego nie można z góry zakładać, że każda praca w czasie zwolnienia lekarskiego uzasadnia „dyscyplinarkę”, zwłaszcza, gdy zachowania pracownika nie można uznać za sprzeczne z zaleceniami lekarza i gdy nie mogło spowodować przedłużenia nieobecności w pracy. Są to zatem sytuacje, gdy pracownik faktycznie nie postąpił sprzecznie z celem zwolnienia lekarskiego i nie naruszył obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy. Istotne znaczenie mają tu zalecenia lekarskie. Dopiero bowiem w razie umyślnego naruszenia przez pracownika tych zaleceń, powodujących narażenie na dalszą niezdolność do pracy, może być podstawą do zastosowania dyscyplinarnego zwolnienia.

W wyroku z dnia 19 stycznia 1998 roku Sąd Najwyższy wskazał, że nie stanowi ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych wykonywanie w czasie zwolnienia chorobowego pracy, która nie jest sprzeczna z zaleceniami lekarskimi. Z obowiązkami pracowniczymi nie koliduje bowiem udział pracownika we własnym ślubie w czasie zwolnienia lekarskiego zawierającego adnotację „chory może chodzić”.

Reasumując, należy stwierdzić, że pracownik nie może nadużywać swoich praw i wykorzystywać zwolnienia lekarskiego na podróż, remont mieszkania lub inną pracę zarobkową. Jeśli pracodawca bądź ZUS dowiodą nadużyć, to umowa o pracę może zostać rozwiązana nawet w trybie dyscyplinarnym, bez zachowania okresu wypowiedzenia. Wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego przeznaczeniem jest bowiem naruszeniem podstawowych obowiązków pracowniczych.

Autor: Piotr Kaniowski - Radca Prawny

3. Odszkodowanie za zniszczony samochód przez ubytki w drodze

Za szkody wyrządzone w naszym samochodzie, których przyczyną jest dziura w drodze, wynikająca z nienależytego utrzymania stanu drogi przez jej zarządcę, należy nam się co do zasady odszkodowanie.

Najpierw musimy ustalić status drogi, na której doszło do szkody, czy jest to droga gminna, powiatowa, wojewódzka czy krajowa oraz ustalić jej zarządcę: GDDKiA dla dróg krajowych, zarząd województwa dla dróg wojewódzkich, zarząd powiatu dla dróg powiatowych, wójt/burmistrz/prezydent miasta dla dróg gminnych. Do zarządców dróg należy m.in. zapewnienie należytego stanu dróg i chodników, co wynika przede wszystkim z przepisów rangi ustawowej. Większość zarządców do wykonywania tych zadań powołuje specjalne jednostki organizacyjne takie jak Zarząd Dróg Miejskich, Zarząd Dróg Powiatowych czy Zarząd Dróg Wojewódzkich.

Po zaistnieniu szkody powinniśmy niezwłocznie zadbać o odpowiednie dowody na okoliczność przyczyn powstania szkody, stanu miejsca zdarzenia w którym przytrafiła się nam szkoda, zakresu i rodzaju uszkodzeń samochodu, na przykład poprzez wykonanie dokumentacji fotograficznej aparatem z telefonu komórkowego. Musimy pamiętać, że to na poszkodowanym spoczywa obowiązek udowodnienia, że do szkody doszło i w jakich konkretnie okolicznościach, że szkoda w naszym aucie ma związek z zaniedbaniami zarządcy drogi w zakresie jej utrzymania. Dlatego warto też zadbać o ewentualne zeznania naocznych świadków zdarzenia, którzy potwierdzą okoliczności zaistnienia zdarzenia szkodowego chociażby w pisemnym oświadczeniu, a także wezwać na miejsce szkody, bezpośrednio po jej zaistnieniu, odpowiednie służby – funkcjonariuszy Policji, funkcjonariuszy Straży Miejskiej, którzy mogą sporządzić notatkę służbową z interwencji.

Zasadniczo możemy się domagać od właściwego zarządcy drogi naprawienia szkody w postaci zwrotu kosztów naprawy uszkodzonego auta (nie tylko tych kosztów rzeczywiście poniesionych i stwierdzonych fakturą ponaprawczą z warsztatu, ale też tych przewidywanych kosztów naprawy na podstawie odpowiedniej kalkulacji rzeczoznawcy), zwrotu kosztów holowania uszkodzonego auta z miejsca zdarzenia, zwrotu kosztów auta zastępczego wynajętego w miejsce uszkodzonego nienadającego się do dalszej eksploatacji po wjechaniu w dziurę i uszkodzeniu zawieszenia, opony, miski olejowej etc., kosztów poniesionych na wyceny rzeczoznawców z zakresu techniki samochodowej i rzeczoznawstwa samochodowego celem określenia wysokości przewidywanych kosztów naprawy, zakresu naprawy. Wszystkie te wydatki powinniśmy odpowiednio udokumentować zgłaszając do zarządcy drogi swoje roszczenia odszkodowawcze o naprawienie szkody.

Zgłoszenia roszczeń odszkodowawczych najlepiej dokonać pisemnie do właściwego zarządcy drogi (jego jednostki), z przedstawieniem odpowiednich dowodów. Zarządcy dróg najczęściej przekazują roszczenia odszkodowawcze do rozpatrzenia przez zakłady ubezpieczeń/towarzystwa ubezpieczeniowe, które udzielały im ochrony gwarancyjnej z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w dacie powstania szkody. W wypadku niezaspokojenia roszczeń

odszkodowawczych przez zarządcę drogi bądź jego ubezpieczyciela zawsze pozostaje nam dochodzenie roszczeń o zapłatę na drodze postępowania sądowego.

Autor: Piotr Kaniowski – Radca Prawny

4. Odszkodowanie z tytułu poniesionych kosztów leczenia z ubezpieczenia komunikacyjnego OC sprawcy

Większość poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych nie wie o przysługującym im prawie zwrotu kosztów leczenia z polisy OC sprawcy. W interesie towarzystw ubezpieczeniowych nie leży informowanie o możliwościach dochodzenia roszczeń, a sami poszkodowani spotykają się z wieloma problemami podczas likwidacji szkód, prowadzonymi przez zakłady ubezpieczeń.

Zgodnie z art. 444 § 1 Kodeksu cywilnego, w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty.

Pierwsze problemy interpretacyjne rodzi użyte przez ustawodawcę w § 1 sformułowanie „wszelkie”. Podkreśla to W. Muszalski w głosie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 1997 roku – *„Sprowadzenie istoty sprawy do interpretacji określenia "wszelkie" w art. 444 § 1 k.c. bez uwzględnienia całokształtu świadczeń nie wydaje się zasadne. Określenie to może również oznaczać "wszelkie", czyli tylko "różnorodne rodzaje" kosztów. Natomiast interpretacji ich wysokości można szukać raczej w art. 415 k.c., który żąda naprawienia szkody”* (sygn. orzeczenia II UKN 113/97).

Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu. W świetle powyższego, rzeczony przepis przewiduje, iż poszkodowani w wypadku komunikacyjnym mogą nie tylko wystąpić do towarzystwa ubezpieczeniowego

o wypłatę zadośćuczynienia tytułem rekompensaty za doznaną w wypadku krzywdę, ale również mają prawo domagać się zwrotu kosztów leczenia, rehabilitacji, zakupu niezbędnych leków, przejazdów związanych z leczeniem, opieki i pielęgnacji, zakupu sprzętu ortopedycznego, wózka inwalidzkiego, a nawet operacji plastycznych, jeżeli w wyniku doznanych obrażeń i przebiegu leczenia powstały szpecące blizny, utrudniające poszkodowanemu normalne funkcjonowanie. Istotnym jest również, że wydatki poniesione na leczenie poszkodowanego podlegają kompensacji bez względu na to, czy okazały się skuteczne i przyniosły oczekiwane rezultaty, czy też nie.

W pierwszej kolejności poszkodowany powinien korzystać z bezpłatnej służby zdrowia, ale oczywistym jest, że w określonych przypadkach zasadny jest zwrot kosztów leczenia poza publiczną służbą zdrowia, kiedy to np. zalecona przez lekarza usługa jest niedostępna lub wymaga długiego oczekiwania. Wybór prywatnych usług medycznych wiąże się oczywiście ze znacznym obciążeniem finansowym, ale jest w pełni uzasadniony, biorąc pod uwagę okres oczekiwania na zabiegi i leczenie w ramach publicznej służby zdrowia, który negatywnie oddziałuje na stan zdrowia poszkodowanego. Podkreślił to już dawno Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 26 czerwca 1969 roku, w którym stwierdził, że *„W sytuacji konkretnego zagrożenia całkowitą ślepotą szukanie pomocy i porady u wybitnych specjalistów oraz w znanym zakładzie leczniczym nie może być uznane za zbędne, obowiązek więc zwrócenia związanych z tym wydatków objęty jest przepisem art.444 §1 k.c.”* (sygn. II PR 217/69).

W praktyce nagminnie jednak dochodzi do sytuacji, w której ubezpieczyciel nie zwraca kosztów prywatnych wizyt lekarskich, argumentując swoje decyzje tym, że poszkodowany mógł skorzystać z leczenia w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Dla uznania roszczenia, ubezpieczyciele często wymagają, aby poszkodowany wykazał, że poniesienie wydatków na prywatną służbę zdrowia potwierdzone było zaświadczeniem o czasie oczekiwania na wizytę finansowaną ze środków NFZ oraz że wydłużony czas oczekiwania negatywnie wpłynę na zdrowie poszkodowanego. Orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje jednak, że obowiązek pokrycia „wszelkich kosztów”, który wynika z art. 444 §1 k.c. wymaga jedynie wykazania, że były one celowe oraz niezbędne (por. wyrok SN z dnia 16 stycznia 1981 r., I CR 455/80, wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07).

Obecnie znaczna część poszkodowanych korzysta prywatnie z leczenia i zabiegów rehabilitacyjnych, nierefundowanych przez NFZ. Zwrot prywatnych kosztów leczenia od lat stanowi przedmiot sporu na linii ubezpieczyciel – poszkodowany. Z uwagi na to Rzecznik Finansowy wystąpił do Sądu Najwyższego z inicjatywą w zakresie rozstrzygnięcia: *„Czy odpowiedzialność ubezpieczyciela wynikająca z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z tytułu roszczenia o pokrycie kosztów leczenia prywatnego na podstawie art. 444 § 1 k.c. jest uzależniona od braku możliwości skorzystania przez poszkodowanego z leczenia lub rehabilitacji w ramach uspołecznionej służby zdrowia albo wydłużonego okresu oczekiwania na takie leczenie lub rehabilitację, mającego ujemny wpływ na stan zdrowia poszkodowanego?”*. Rzecznik zwrócił uwagę na to, iż analiza orzecznictwa sądowego oraz skarg, jakie wpływają do urzędu, jednoznacznie potwierdza problemy w zakresie rozwiązywania sporów o zwrot kosztów leczenia w sektorze prywatnym, związane z określeniem kiedy takie żądanie jest uzasadnione i kiedy należy uznać je za celowe.

Ubezpieczenie OC ma na celu z jednej strony ochronę majątkową sprawcy szkody odpowiedzialnego cywilnie za jej powstanie, a z drugiej gwarantuje poszkodowanemu, że zaspokoi on swoje roszczenia. Zakres kosztów leczenia podlegających zwrotowi wyznaczają uzasadnione potrzeby poszkodowanego. Podkreślić należy po raz kolejny, iż w świetle przepisów Kodeksu cywilnego naprawienie szkody obejmuje w szczególności zwrot wszelkich wydatków związanych z leczeniem, rehabilitacją oraz koszty niezbędnej opieki, w okresie leczenia oraz inne koszty związane z doznany uszczerbkiem.

Mając na uwadze powyższe, uzasadnione jest zatem roszczenie o zwrot wydatków na lekarstwa spoza tych, które objęte są ulgą oraz wydatków na niezbędne zabiegi medyczne, jakie musiały zostać przeprowadzone w sektorze prywatnej służby zdrowia. Naprawienie szkody będącej następstwem czynu niedozwolonego nie powinno nigdy być uzależnione od ubezpieczenia zdrowotnego, które funkcjonuje bowiem dla zupełnie innego celu.

Autor: Piotr Kaniowski – Radca Prawny